THE PREFIX NE- IN PRINCIPLES OF ESTHETICS BY G. CĂLINESCU

Loredana-Georgiana Popescu (Tomescu)

PhD Student, University of Craiova

Abstract: Since the Romanian language is in a continuous process of evolution and that includes its vocabulary, the means of word formation arouse a special interest. They include both borrowings and the internal means which make use of the already existing linguistic inventory. Our analysis will point out both the characteristics of Romanian prefixes and their classification. The focus will be on the derivatives containing the prefix ne-, the corpus being represented by G. Călinescu's Principles of Esthetics.

Keywords: prefix, analysis, derivative, negation, opposed.

Îmbogățirea vocabularului prezintă un interes deosebit în lingvistica românească, formarea cuvintelor fiind un procedeu principal în acest sens.

Vocabularul limbii române se îmbogățește permanent atât prin împrumuturi din alte limbi, cât și prin formarea, pe teren intern, de noi cuvinte, de la cuvintele deja existente în limbă.

În *DȘL*, formarea cuvintelor este un proces definit drept *ansamblu de procedee (sufixare, prefixare, compunere, conversiune, derivare regresivă) care permit formarea de unități lexicale noi într-o limbă plecând de la anumite rădăcini*.[1]

În ceea ce privește îmbogățirea vocabularului, se cunoaște faptul că pentru formarea cuvintelor stă la bază o necesitate. De asemenea, fiecare cuvânt este strâns legat de familia sa lexicală. În română, cuvintele se atrag unele pe celelalte prin asociere, lista familiilor de cuvinte fiind foarte bogată.

Derivarea este *principalul procedeu de formare a cuvintelor în limba română ca și în celelalte limbi romanice*.[2] Ea poate fi afixală (progresivă), parasintetică, regresivă și imediată. Derivarea afixală cuprinde cuvinte formate cu prefixe sau sufixe.

Prefixele sunt afixe care se deosebesc de sufixe prin poziția pe care o au în formațiile create, înaintea cuvântului de bază, a rădăcinii.

Clasificarea prefixelor

După structura morfologică, prefixele pot fi: simple, cand nu pot fi analizate în unități mai mici, sau complexe, cand *structura lor permite identificarea unor unități mai mici, dar întregul complex funcționează ca un element unic de derivare*.[3]

[1] DȘL, 1997.
[2] ELR, p.170.
[3] FCLR, vol II, p.7.

BDD-A32428 © 2020 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:52:38 UTC)

La rândul lor, prefixele complexe sunt: *compuse* (cand rezultă din combinarea a două prefixe simple, analizabile ca un element unic de derivare) şi *dezvoltate* (când rezultă din combinarea unui prefix simplu cu un element neprefixal).

În *Formarea cuvintelor*[4], sunt considerate prefixe simple*: a-, a-, ab-, an-, ana-, ante-, anti-, antre-, apo-, arhi-, cata-, circum-, cis-, co-, con-, contra-, cu-, de-, de-, des-, dia-, dis-, do-, ecto-, en-, endo-, ento-, epi-, ex-, exo-, extra-, hiper-, hipo-, in-, in-, infra-, inter-, intro-, iz-, în-, între-, întru-, juxta-, me-, meta-, nă-, ne-, non-, o-, ob-, par-, para-, pen-, per-, peri-, po-, pod-, poi-, post-, pre-, prea-, pro-, pro-, ră-, răs-, re-, retro-, s-, se-, sin-, spre-, stră-, sub-, super-, supra-, sur, tă-, tra-, trans-, tră-, tre-, ultra-, vă-, văz-, ză-*. De asemenea, există prefixe compuse: *apar < a + par, metem/meten < meta + em/en, ra < re + a, ram/ran < re + am/an, rim/rin < re +im/in, sco < s + co, sper < s + per* dar şi dezvoltate: *destr < des + (în)tr, pres < pre + (ră)s, văs < vă + (ră)s*.

Din punct de vedere morfologic, derivatele prefixale pot fi: substantive (*strănepot*), adjective (*incorect*), verbe (*reveni*), adverbe, pronume, numerale.

Prefixele se pot atașa la mai multe părți de vorbire: prefixele *ante-*, *in-* la verbe, substantive, adjective (*antedata, antebraț, antenupțial*), *hiper-*, *peri-* la substantive și adjective, (*hiperurbanism, hipersensibil*), *ne-* la adjective, substantive, verbe, adverbe, pronume, conjuncții (*neclar, nesomn, neclinti, nelesne, nealtul, necum*). Există însă și prefixe care se atașeaza la câte o singură parte de vorbire: *poi-* la adverbe (*poimâine*), *cu-* la verbe (*cuprinde*).

Din punctul de vedere al originii și al vechimii prefixelor din limba romînă, există prefixe vechi și prefixe neologice. Prefixele vechi sunt moștenite din latină (in-, des-, stră-) sau împrumutate din slavă (*ne-, răs-*), iar prefixele neologice au intrat în limba română în același timp cu împrumuturile din franceză (*a-, ante-, anti-, con-, contra-, extra-, hiper-, inter-, super, trans-*).

Sistemul prefixal românesc este construit în mare parte din împrumuturi, mai puțin din prefixe moștenite.

Din punct de vedere semantic, prefixele pot fi: polisemantice (cele mai multe): *ab-, apo, de-, des-, extra-, în-, ne-, pre-, răs-, stră-, ză-* sau monosemantice: *ante, anti-, cata-, infra-, po, poi-, vaz-*.

Prefixul ne poate fi identificat cu uşurinţă şi în operele critice ale lui G. Călinescu. Partea aplicativă a acestei lucrări are la bază opera *Principii de estetică* a lui G. Călinescu. Analiza propusă urmărește cuvintele derivate formate cu prefixul *ne*.

Prefixul care adaugă cuvintelor simple un sens negativ sau privativ este *ne- (sl.)*. Îi corespunde lui *in-* romanic și se atașează la aproape toate categoriile de cuvinte, inclusiv la neologisme.

Prefixul are următoarele valori:

1. Opoziția: *neadevărat*.
2. Lipsa: *neplăcere*.
3. Inferioritatea calitativă: *neminte*.

Este un prefix productiv în toate epocile de dezvoltare a limbii române, stand ca exemplu următoarele derivate: *neacoperit*, „…papi ca Leon arătau o simpatie *neacoperită* pentru păgânătate.” (p.245); *nealterat*, „…este realitatea cea adevărată, *nealterată* de convenția practică a logicei…” (p.36); *nearbitrarietate*, „…contemporaneitate …constituie obiectivitatea criticii adică *nearbitrarietate*.” (p.200); *neapărat*, „…să ceară *neapărat* constituirea unei științe nouă?” (p.10); *neconsiderând*, „Adesea profanul face o gravă eroare *neconsiderând* poezie decât ceea ce e formulat în

[4] FCLR, vol II, p.7 -8.

BDD-A32428 © 2020 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:52:38 UTC)

succesiuni de cuvinte inteligibile." (p.25); *necontigent*, „Barochismul față de Renaștere a însemnat pătrunderea realismului în plastic și înlăturarea primejdiei frumosului *necontingent*." (p.207); *neexercitat*, „…exemple potrivite celor *neexercitați* de speculațiune." (p.48); *neexistând,* „…*neexistând* progress esthetic în umanitate…" (p.75); *neîndreptățire*, „…dovedește …*neîndreptățirea* definițiunii." (p.11); *neintervenționist*, „El e un *neintervenționist*, respingea izolarea elementelor din complexul lor natural." (p.236); *neinteligență*, „Este deci un semn de grabă și de *neinteligență* artistică…" (p.27), *neîntemeiat*, „…teama unor oameni străini de problemele artei este *neîntemeiată*." (p.17); *neînțeles*, „Poetul adunând în locul semnelor *neînțelese* din el sau din văzduh…" (p.15); *neînțelegând*, „Adesea, *neînțelegând* spiritual basmului, povestitorul eludează unele momente…" (p.332), *neliterară*, „Când ideea este luată dintr-o lucrare *neliterară* … atunci putem vorbi … de material." (p.96); *nemijlocit*, „…rupând pânza schemelor, a ideilor, el se cufundă în univers *nemijlocit*…" (p.45); *nemișcător*, „…în miezul lucrurilor e ceva *nemișcător*." (p.158); *nemuritoare*, „Omul are două nature, una caducă, trupul, și alta *nemuritoare*, sufletul…" (p.13); *nemulțumit*, „Recitind astăzi pe Leopardi, rămânem uneori *nemulțumiți* de lamentele sale ce amintesc prea de aproape pe om." (p.197); *neobișnuit*, „…tinerii care vor citi aceste pagini pot fi *neobișnuiți* cu dialectica strânsă…" (p.3); *neobservat*, „Moartea lui a trecut *neobservată* …" (p.29); *neprevăzut*, „În poeziile lui Tristan Tzara este o organizațiune fragmentară întâmplătoare, redusă la asociațiuni *neprevăzute*." (p.21), „…ne depărtăm și de foloasele asocierii *neprevăzute*, semnificative." (p.22), „…fiindcă ei pot realiza raporturi *neprevăzute* de la care poate rezulta un sens." (p.28); *neprevenit*, „… care avea o înaltă conștiință artistică pentru ceea ce unui *neprevenit* i-ar fi prilej de râs." (p.29); *neputință*, „…sântem în *neputința* de a determina obiectul însuși al Esteticei…" (p.13); *nerăbdare*, „…ce așteaptă cu *nerăbdare* telegram de la București." (p.245); *nerentabilă*, „Unii se trag la codru din sărăcie, agricultura fiind *nerentabilă*." (p.314); *neschimbat*, „Din sugerarea unei ordini *neschimbate* …" (p.56); *nesocotit*, „ Nici traditionalism îngust, nici modernism *nesocotit*…" (p.194); *neștiințific*, „O opera este obiectivă, științifică, alta dimpotrivă este subiectivă, *neștiințifică*." (p.78), „… plăcerea lui solitară … *neștiințifică* … e decisive." (p.205).

Din punct de vedere gramatical, pot fi:

1. Adjective: *neacoperit, nealterat, neîntemeiat, nemulţumit, nemijlocit, nemuritoare, neobişnuit.*
2. Substantiv: *nearbitrarietate, neîndreptăţire, neintervenţionist, neinteligenţă, nerăbdătoare.*
3. Verb la grunziu: *neconsiderând, neasistând*.
4. Adverb: *necum, neapărat*.
5. Pronume: *nealtul*.

Dinamica prefixării este ascendentă, inventarul prefixelor îmbogățindu-se vizibil. Ponderea prefixării în limba română este mare datorita faptului că se creează cuvinte, în permanență, cu ajutorul prefixelor.

Derivatele prefixale cel mai bine reprezentate sunt: substantive, adjective, verbe.

G. Călinescu este o personalitate enciclopedică a culturii și literaturii române. Contribuția sa a marcat procesul de modernizare a lexicului românesc.

BIBLIOGRAPHY

Călinescu, G., *Principii de estetică*, București, Editura pentru Literatură, 1968.

BDD-A32428 © 2020 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:52:38 UTC)

Groza, Liviu, *Elemente de lexicologie*, București, Editura Universității din București, 2012.

Hristea, Theodor, *Sinteze de limbă română*, Bucureşti, Editura Albatros, 1984.

DȘL (*Dicționar general de științe. Științe ale limbii*), Bidu-Vrânceanu Angela, Călărașu Cristina, Ionescu Ruxăndoiu Liliana, Mancaș Mihaela, Pană Dindelegan Gabriela, Editura Științifică, București, 1997.

ELR, Academia Română, *Enciclopedia limbii române*, Institutul de Lingvistică Iorgu Iordan, București, Editura Univers Enciclopedic, 2001.

FCLR, Academia Română, *Formarea cuvintelor în limba română*, vol. I-IV, *Compunerea; Prefixele; Sufixele, derivarea verbală; Sufixele, derivarea nominală și adverbială,* București, Editura Academiei R.S.R, 1970-2015.

MDA, Academia Română, *Micul dicționar academic*, ediția a doua, Institutul de Lingvistică Iorgu Iordan, București, Editura Univers Enciclopedic, 2010.

MDN, *Marele dicționar de neologisme*, ediția a X a, Marcu, Florin, Editura Saeculum Vizual, 2008.

BDD-A32428 © 2020 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:52:38 UTC)